

Kurum	: Işık Üniversitesi
Başlık	: Işık Üniversitesi 19 Mayıs'ın Işığına Bakıyor
Konuşmacılar	: Ezgi EREL, Prof. Dr. Hasan Bülent KAHRAMAN, Mehmet Serdar SARIGÜL, Emine DAL, Prof. Dr. Serhat KOLOĞLUGİL, Prof. Dr. Onur KAYA, Prof. Dr. Özgen Osman DEMİRBAŞ, Prof. Dr. Rabia KARAKAYA POLAT
Video Adresi	: https://youtu.be/OAExyR1TZDM
Yayın Tarihi	: 22.05.2022

Ezgi Erel: Sayın Mütevelli Heyeti Başkanım, Değerli Mütevelli Heyeti Üyelerim, Sayın Rektörüm, Sayın Dekanlarım, Sayın Enstitü Müdürüm, Sayın Yüksekokul Müdürüm, Sayın Genel Sekreterim, Değerli Hocalarım, Değerli Çalışma Arkadaşlarım, Sevgili Öğrencilerimiz, “Işık Üniversitesi 19 Mayıs'ın Işığına Bakıyor” başlığıyla düzenlediğimiz 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı törenimize hepiniz hoş geldiniz, Sizi Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk ve Kurtuluş Savaşı'mızın tüm kahramanları için 1 dakikalık saygı duruşuna ve ardından İstiklâl Marşı'mızı okumaya davet ediyorum. Teşekkür ediyorum. Şimdi sözü törenimizin açılış konuşmasını yapmak üzere Rektörümüz Profesör Doktor Sayın Hasan Bülent Kahraman'a bırakıyorum. Buyurunuz Sayın Rektörüm.

Hasan Bülent Kahraman: Teşekkür ederim. Herkese günaydın, Atatürk, pencereden baktığım zaman görebileceğim kadar yakınımda olan Şişli'deki evinden çıkarak, 13 Kasım 1918'de geldiği İstanbul'dan yaklaşık beş buçuk ay süren çalışmalardan sonra 16 Mayıs 1919 günü ayrılır ve 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basar. 3. Ordu Müfettişidir devletten aldığı bir görevi vardır, ama Samsun'a inmesinden hemen sonra gerçekleştirdiği uygulamalar tek kelimeyle o günün şartları ve askeri bürokrasisi içinde şaşırtıcı, garip diyebileceğimiz uygulamalardır. Örneğin daha 28 Mayıs günü Samsun'a ayak bastıktan 9 gün sonra Nutuk'taki ifadesiyle “Valilere ve müstakil mutasarrıflıklara - yani kaymakamlıklara- Kolordu Kumandanlıklarına, Konya'da ordu müfettişliğine bir tebligatta bulunur.” Şunu söyler: “Ülkemizin bütünlüğünün korunması ve ulusal tepkinin daha canlı olarak ifade edilmesi ve sürdürülmesi gereklidir. Bunu belirttikten sonra bir öneri ortaya koyar. Bütün büyük devlet temsilcileriyle Bâb-ı Âli'ye -yani İstanbul' a , başkente- etkili telgraflar verilmesi ve yabancıların bulunduğu yerlerde onlara da etki yapmakla beraber ulusal gösterilerde terbiye ve sükûnetin korunması ve Hıristiyan halka karşı hücum, gösteri ve husumet gibi tavırlar alınmaması zorunludur.” Atatürk açıkça ülkenin her köşesinde halkı mevcut işgale karşı 16 Mayıs'ta bilhassa 16 Mayıs'ta gerçekleştirilen İzmir işgaline karşı ayaklanmaya, gösteriler yapmaya, bir ulusal bilinç oluşturmaya davet etmektedir. Bu tebliğine bağlı olarak ülke çapında örgütlü gösteriler yapılır. Bunu bizzat Nutuk'ta da aynen böyle ifade eder. Nitekim tebliğden 3 gün sonra 31 Mayıs 1919'da Savaş Bakanından bir telgraf alır. Telgrafta İngiltere Yüksek Komiserliğinden bir dizi haber alındığını buna göre Sivas civarında yasadışı hareketlerin düzenlendiği ve Hıristiyanlara karşı rahatsızlık veren hareketlerin geliştiği belirtilerek açıklama istenir. Bu tamamen bir senaryodur. Maksat Hıristiyanlara karşı bir hareket olduğu düşüncesiyle özellikle işgal kuvvetleri tarafından mitinglerin

yasaklanması için zemin yaratmak çabasıdır. Mustafa Kemal Paşa, verdiği cevapta o türden hiçbir olayın cereyan etmediğini belirterek, İzmir’de yaşanan işgale karşı gösterilen tepkiyi, men ve tevkif etmek için nefsimde ve hiç kimsede kudret ve takat görmeyeceğim gibi bu yüzden meydana gelen olaylar karşısında da sorumluluk kabul edebilecek ne kumandan ne de mülkiye memuru ve ne de hükümet tasavvur ederim, der. Bu son cümlelerin örtülü ifadesiyle esasen Bâb-ı Âli’yi de aynı şekilde tepki göstermeye davet etmektedir, ama bu bir ordu müfettişinin verdiği kabul edelim ki akıl almaz bir cevaptır. Paşa, bununla da kalmayarak cevabını tüm ordu kumandanlarına ve mülki erkâna gönderir, ihtilal başlamıştır! 18 Haziran 1919’da bu defa Edirne’de 1. Kolordu Kumandanı olan Cafer Tayyar Bey’e sonradan tabii bir paşa olacaktır. Şifreli bir telgraf gönderir ondan bölgesinde bir teşkilat kurmasını ister ve istiklâl gayesinin üretilmesine kadar tamamı ile milletle birlikte fedakârane çalışacağıma tüm mukaddesatım namına yemin ettim. Artık benim için Anadolu’dan hiçbir yere gitmemek katidir, der. Bâb-ı Âlinin bunlardan haberi yoktur. Onlar bir görevle Paşa’yı Samsun’a göndermişlerdir. Şimdi Mustafa Kemal Paşa çektiği bir telgrafta “Artık benim için Anadolu’dan hiçbir yere gitmemek katidir.” der. 22 Haziran 1919’da bu defa Amasya Tamimini yayınlar. Bu bildiri -benim birçok çalışmamda belirttiğim gibi- gerçek anlamıyla bir ihtilal bildirisi ve diğer kumandanlar tarafından da Mustafa Kemal’in inisiyatifi ile imzalanmıştır. Anadolu direnmeye, yer sarsılmaya başlamıştır. Şurası bana göre muhakkaktır ki Mustafa Kemal Paşa hareketin başındadır ve tüm Anadolu kumandanları arasında sadece zekâsı, askeri yetenekleriyle parlamakla kalmamakta geleceğe ait tasavvurları da zihninde sadece o taşımaktadır. Nitekim geleceğe dönük düşüncelerini milli bir sır olarak vicdanında sakladığını belirtir. Nedir o sır? “Ulusal egemenliğe dayalı kayıtsız, koşulsuz, bağımsız yeni bir Türk devleti tesis etmek.” Bu aynen kendisinin sözleridir. Çok Değerli Müteveli Heyeti Başkanımız, Müteveli Heyetimizin Değerli Üyeleri, Değerli Hocalarımız, Değerli Genel Sekreterimiz, Değerli Birim Yöneticilerimiz, Değerli Çalışma Arkadaşlarımız ve Çok Sevgili Öğrencilerimiz, Bu devlet nasıl bir devlet olacaktı sorusunu Nutuk’un girişinde henüz Samsun olaylarını anlatırken ortaya koyduğu ifadelerden çıkarmak mümkün. Çok çarpıcı bir satırı alıntılacağım izninizle. “Hilafet vaziyetine gelince, ilim ve fennin ışıklara boğduğu gerçek uygarlık âleminde gülünç telakki edilmekten başka bir konusu kalmış mıydı?” Bu cümlelerin ve yer aldığı bölümün söylem çözümlemesi Mustafa Kemal Paşa’nın 1919’daki zihin yapısını ve düşüncelerini anlamak bakımından eşsiz derece de önemlidir ve bu henüz yapılmamıştır. Onu da arz edeyim yani Nutuk’un herhangi bir discourse analizi henüz gerçekleştirilmemiştir. Amasya Bildirisi ve diğer uygulamalarıyla ihtilali başlatan Mustafa Kemal hiçbir ihtilalin de mevcut olanı korumayacağını böyle bir şey öngörmediğini bilmektedir ve sadece o bunu bilmekte ve düşünmektedir. Paşa, 1919’dan 5 yıl sonra, 20 Eylül 1924’te yeniden Samsun’a gelir. Artık başka konularla meşguldür. Yeni bir devlet kurulmuştur, yeni bir parti söz konusudur. Bunlarla ilgili görüşlerini bildirdikten sonra kendisine o günlerin hatırlatılması üzerine yaptığı konuşmada Samsun’a ilk kez ayak bastığında ülke için yapmayı düşündüklerini bunları zihninde taşıdığını ve işgal altındaki Samsun’da halkı gördüğünde onları uygulayabileceğini düşündüklerini hayata geçirebileceğine sonuna kadar inandığını vurgular. Samsun olağanüstü bir işgal altındadır. Bunu bütün ayrıntısıyla sinematografik olarak ifade eder. Ama zihninde bir tasavvur mevcuttur ve der ki; “Bu görüşlerimi İstanbul’daki yönetimin en üstünde bulunanlara tebliğ etmeyi bir an ertelemedim.” Bu demin söylediklerimle paralellik içinde bulunan bir tutumdur. Nihayet savaş başlar, zor ve çok yıldırıcı günlerden geçilir. 27 Ekim 1922’de yani büyük zaferden 2 ay sonra öğretmenlere yaptığı konuşmada görülüyor ki der, en önemli ve yüce görevlerimiz eğitim işleridir. Bunlar tabii benim özleştirmem kendi üslubunda kullandığı sözcükler değil. Eğitim işlerinde mutlaka zafer kazanmak gerekir. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretle olur. Bu zaferi sağlamak için hepimizi bir beden ve bir düşünce sahibi olarak temelli bir program üstünde çalışmak gerekir. Bence bu programın esaslı noktaları ikidir: 1) Sosyal hayatımızın gereksinimlerine uyması. 2) Çağın gereklerine karşılık gelmesidir. Gözlerimizi kapayıp soyut yaşadığımızı -mücerret diyor-

farz edemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp dünyayla ilgisiz yaşayamayız. Tersine ilerleme, gelişmiş bir millet olarak uygarlık alanının üzerinde yaşayacağız. Bu hayat ancak bilgi ve bilimle, ilim ve fenle olur. İlim ve fen neredeyse oradan alacağız ve her ulus bireyinin kafasına bunu koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve koşul yoktur. Değerli Katılımcılarımız, Ben 19 Mayıs'a baktığım zaman bu büyük çağdaşlaşma serüvenini görüyorum. Ulusal egemenliği hâkim kılan, bilim ve bilgiyle donanmış, yercil düşünceyi tek gerçeklik olarak belirlemiş bir ideoloji. Çağdaş cumhuriyet başka türlü tanımlanamaz. Bu serüven elbette çağlar süren çabaların sentezidir. 1920 yılında sosyalistler arasındaki bir yazışmada, İstanbul ve Bakü arasındaki bir yazışmada bu belge Profesör Mete Tunçay tarafından yayınlandı. Sovyetler Birliği, Mustafa Kemal'in kim olduğu şahsiyeti, görüşleri bakımından bilgi istemektedir. İstanbul'daki sosyalistler, komünistler bir cevap vermektedirler ve o yazışmada zikredildiği gibi Samsun'a 1. Dünya Savaşı'ndan muzaffer çıkmış tek komutan olarak ayak basan Mustafa Kemal Paşa zihninde o sentezi uygulamaya koyacak büyük tasavvura ve benliğinde onu uygulatacak eşsiz bir iradeye sahiptir. Şunu da belirtelim; I. Dünya Savaşı'na neredeyse isimsiz bir miralay olarak girmiştir ve savaştan ordular kumandanı olarak 4 yılın sonunda çıkmıştır. Büyük bir muhayyileye ondan da büyük bir iradeye sahipti ve Atatürk'ün sınırsız öngörüsü ve vizyonu sadece bu kurguyu gerçekleştirmekle sınırlı değildi. Bu büyük yapıtı, Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza kadar devam edecek bu mücadeleyi gençliğe emanet etmekte onun evrensel uzak görüşlülüğünün bir başka kanıtıydı. Atatürk, büyük bir asker ve olağanüstü bir siyasi dâhi olmasının yanında çağının temel düşünsel çerçevesini kavramış ve içselleştirmiş büyük bir entelektüeldi. Şunu açıklıkla belirtiyim ki eğer entelektüel niteliği olmasaydı savaşları muhakkak kazanacaktı. Ondaki sonraki uluslararası ilişkilere ait adımları atacak ve başarılı olacaktı. Ülkeyi kurtaracak ama dönüşümleri, reformları yapmayacaktı. Nitekim silah arkadaşlarının ondan kopmasının ana nedeni budur. Onun entelektüel kapasitesini anlayamamaları ve o kavramları içselleştirmemeleridir. Bu büyük olayın bu doğuş gününde İnönü'nün, İsmet İnönü'nün sözleriyle eşsiz kahraman Atatürk'ü gene İnönü'nün sözleriyle bize ruhundaki ateşten canlılık veren Atatürk'ü büyük bir saygıyla anıyor. Gençlerimizin Işık Üniversitesinde gördüğü eğitimle geleceğimize ışık tutacak sevgili öğrencilerimizin bayramını en içten dileklerle kutluyor, hepimize saygılar sunuyorum.

Ezgi Erel: Sayın Rektörümüze açılış konuşmaları için teşekkür ediyoruz. Işık Üniversitesi Mütevelli Heyeti Sayın Başkanımız Mehmet Serdar Sarıgül bizlere hitap edecekler. Buyurunuz Sayın Başkanım.

Mehmet Serdar Sarıgül: Günaydın ve herkese merhabalar, Ben de Değerli Mütevelli Heyeti Üyelerimizi, Değerli Rektörümüzü, Dekanlarımızı, Lisansüstü Eğitim Müdürümüzü, Meslek Yüksekokulu Müdürümüzü, tüm akademisyenlerimi, tüm çalışma arkadaşlarımızı ve öğrencilerimizi, gençlerimizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum öncelikle. 19 Mayıs 1919'un 103. yıldönümündeyiz ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramının coşkusunu paylaşacağımız törenimizde sizlerle birlikte buluşmaktan da ayrıca büyük bir mutluluk duyuyorum. Tüm katılımcılarımıza ben de hoş geldiniz diyorum. İçten sevgilerimi, saygılarımı tekrar iletmek istiyorum. Ben çok kısaca şunlara değinmek istiyorum. Çöken bir imparatorluktan yepyeni bir bağımsız, egemen ve modern bir devlet yaratma idealinin ilk adımı olan 19 Mayıs 1919 hiç şüphesiz sadece bu toprakların ve ulusumuzun değil yarattığı sonuçlar ve etkileri itibarıyla da sonraki bağımsızlık mücadelelerinin de en kritik, en önemli örneklerinden, anlarından biridir. Mustafa Kemal Atatürk'ün daha en baştan belirlediği çağdaş ve modern toplum yaratma hedefine doğru 19 Mayıs'ta atılan bu ilk adım, 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile taçlanan zorlu bir mücadelenin yokluk ve yoksulluk içinde zafere ulaşılan Kurtuluş Savaşı'nın da bir başlangıcıdır. Ancak 19 Mayıs'la başlayan Kurtuluş Savaşı tarihi sadece savaşı kazanan büyük devletlere, işgal güçlerine içerdeki türlü türlü isyanlara karşı kazanılmış askeri bir zaferin değil aynı zamanda toplumsal bir dönüşümün ve egemenliğin bizzat millete aktarılmasını sağlayacak siyasal, toplumsal ve ekonomik altyapının

devrimlerle kurulmasının da tarihidir. Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde büyük bedeller ödeyerek ulusumuzun yazdığı bu tarihte asla umutsuzluk, karamsarlık ve yılgınlık yoktur. Bu yılgınlığın da bu günler içerisinde olmamasını diliyorum. Tam aksine en kötü anlarda bile o büyük ideale giden yolda atılacak adımların, alınacak önlemlerin hazırlıkları hatta bir kısmının daha zafer kazanılmamışken uygulanması vardır. O nedenle bugün bizi bir araya getiren 19 Mayıs ulusal aydınlanmanın yolunu açan, bu topraklarda bilimin, kültürün, sanatın, eğitimin, üretimin çağdaş yaşamın demokrasinin ve evrensel değerlerinin yeşermesini sağlayan, bunun ışığını saçan tarihi bir dönüm noktasıdır bence. Işık Üniversitesi olarak biz 1885'ten bu yana bu toprakların ve bu büyük mücadelenin her anına tanıklık etmiş ve destek vermiş Fevziye Mektepleri Vakfının üniversiteyiz. Dolayısıyla her 19 Mayıs'ta, her 23 Nisan'da, her 29 Ekim'de o büyük mücadelenin, o büyük zaferin ve Mustafa Kemal Atatürk'ün idealleriyle geleceğe yürümenin coşkusunu yaşarken aynı zamanda sorumluluklarımızla bir kez daha hatırlıyoruz. Bağımsız bir ülkenin yurttaşları, bireyleri ve saygın bir eğitim kurumu olarak bilimle, kültürle, sanatla, teknolojiyle donanmış, ülkesini ve dünyayı tanıyan, mesleki olarak yetkin, özgüveni yüksek, evrensel insani değerlerin, cumhuriyetin, hukuk ve demokrasinin erdemine inanmış yani Mustafa Kemal Atatürk'ün bugün her zamankinden daha sıkı sarılmamız gereken ilke ve ideallerini benimsemiş, ülkemizin ve tüm insanlığın iyiliği ve refahı için çaba harcayarak gençler yetiştirmek, onlara mümkün olan en iyi eğitimi sağlamak gibi bir sorumluluğumuz var. Bu sorumluluğun farkındayız ve bütün bu çabalarımızda bu yöndedir. Üniversitemizde son yıllarda değerli rektörümüzün de öncülüğünde gerçekleştirdiğimiz değişim, dönüşüm ve yeniliklerin arkasında da yine bu duygu ve düşünce her zaman vardır. Bunu bir kez daha belirtmek istiyorum. Bu vesileyle bu süreçte bizlere destek veren siz değerli akademisyenlerimize bir kez daha huzurunuzda hepimize teşekkür ediyorum. Cumhuriyetimizin kurucu Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere Kurtuluş Savaşı'mızın şehit ve gazi her yaşta gençlerini ki bunun içerisinde benim okulumun da ağabeyleri var bir kez daha sevgi, saygı ve şükranla anıyorum. Ülkemizin aydınlık geleceğinin umudu tüm öğrencilerimizin, tüm gençlerimizin ve tüm katılımcılarımızın 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramını en içten duygularıyla kutluyorum. Sevgilerimle ve saygılarımla efendim.

Ezgi Erel: Mütevelli Heyeti Başkanımız Mehmet Serdar Sarıgül'e teşekkürlerimizi sunuyoruz. Sırada Işık Üniversitesi Atatürkçü Düşünce Kulübü Başkanı Emine Dal'ın konuşması bulunuyor. Kendilerini dinliyoruz.

Emine Dal: Sayın Mütevelli Heyeti Başkanım, Mütevelli Heyetimizin Değerli Üyeleri, Sayın Rektörüm, Kıymetli Hocalarım, Sayın Genel Sekreterim ve Sevgili Öğrenci Arkadaşlarım, Bugün Bandırma Vapurunun Samsun'a ulaştığı Milli Mücadele'mizin başladığı matuf tarihimizin değişmesi için ilk adımın atıldığı günün yıldönümü. Bu özel gün hepimize kutlu olsun. 19 Mayıs 1919 bizlerin bugünü için atılan bir temeldir aslında. Hür yaşamak adına hepimiz için atılmış bir adımdır. Yüce tarihimize bakıldığında bizlerin esaret altında yaşayamayacağı aşikârdır. Bağımsız olmak kendi bayrağı altında özgürce yaşamak bir milletin kazanabileceği en önemli statüdür. 19 Mayıs 1919 günü bizim bağımsızlığımızın ilk adımı olmuştur devamı da peşi sıra gelmiştir. Öyle bir adımdır ki 19 Mayıs nesillerin kaderini değiştirmiştir. 19 Mayıs 1919'da atılan adım yalnızca bağımsızlık için değil aynı zamanda medeniyetimize kavuşmamız için de ilk adımdı. Böyle özel bir günü, böyle özel bir bayramı biz gençlere armağan eden Ata'mıza ne kadar minnettar olsak azdır. Bizlere armağan ettiği bayramla ve Türk gençleriyle ilgili sözleriyle aslında Ata'mızın bizlere ne kadar güvendiğini görebiliriz. Bizlerden beklentisinin yüksek olması da bu güvenin eseridir. Kurduğu cumhuriyeti ve bıraktığı bu değerleri bizlerin yaşatacağından emindir Ata'mız. Bu güven biz Türk gençlerinin her zor zamanında omzunda hissettiği bir el gibi bizleri cesaretlendirmekte ve yolumuza ışık olmaktadır. Ulu Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a gelerek Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı doğum günüm diye andığı 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramımız kutlu olsun. Bu

bayramı ve bugünkü hür yaşantımızı biz Türk milletine armağan eden başta Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Kurtuluş Savaşı'na milletimizin zaferinde payı olan herkesi saygı, minnet ve rahmetle anıyorum. Bayramınız tekrar kutlu olsun. Saygılarımla.

Ezgi Erel: Atatürkçü Düşünce Kulübü Başkanımız Emine Dal'a teşekkür ediyoruz. Değerli katılımcılar törenimizin bundan sonraki bölümünde Dekanlarımız ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürümüz bizlere hitap edecekler. Şimdi sözü İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanımız Profesör Doktor Sayın Serhat Koloğlugil Hocamıza bırakıyorum. Buyurunuz Sayın Hocam.

Serhat Koloğlugil: Çok teşekkür ederim. Ben de herkesi, tüm değerli katılımcıları, tüm hazirunu saygıyla selamlıyorum. Bugünkü konuşmamda kısaca Mustafa Kemal Atatürk'ün gençliğe yaptığı bu vurguyu bir eğitimci olarak bir eğitimci perspektifinden değerlendirmek istiyorum. Gerçekten de Atatürk'ün siyasi görüşlerinde, dünya görüşünde, fikirlerinde hatta hayata bakışında gençliğe yaptığı vurguyla arasında çok sıkı bir bağ var, çok sıkı bir ilişki var. 19 Mayıs'ı yani Milli Mücadele'nin başlangıç gününü kendi ifadesiyle bir gençlik bayramı olarak kutlanması bu anlamda çok önemli ve çok anlamlı. İzninizle bu noktadan başlamak isterim ve aslında basit bir soruyla başlamak istiyorum konuşmama. Belki bir düşünce egzersizi olarak hepimiz için neden sorusuyla yani Mustafa Kemal Atatürk'ün ve genç cumhuriyetin gençliğe yaptığı vurgunun esas sebebi nedir? Bunun önemli bir soru olduğunu düşünüyorum. İki önemli sebep görüyorum ben. Bir tanesi kalkınma meselesi. Bu biliyorsunuz genç cumhuriyetin aslında Osmanlı İmparatorluğu'ndan aldığı bir mesele bir anlamda. Osmanlı'nın son dönemindeki hâkim hissiyat bir geri kalmışlık hissiyatı ve dolayısıyla dönemin entelektüel kesiminde, sivil bürokrasisinde, askeri bürokraside bir reform ihtiyacı çok gündemde ve Mustafa Kemal Atatürk ve dönem arkadaşları aslında kendi gençliklerini böyle bir sosyal ve siyasal ortamda geçiriyorlar. Dolayısıyla genç cumhuriyet bu kalkınma meselesine çok hızlıca bir cevap ve çözüm bulmak istiyor. Burada da temel konu olarak iyi eğitim almış nesiller yetiştirmek gündeme geliyor. Şunu da belirtmek isterim belki bir iktisatçı olarak iktisat teorisinde iktisadi kalkınma modellerinde bu konunun insan kaynağı, bilgi, eğitim konusunun aslında merkeze oturması bundan yaklaşık 50-60 yıl sonradır. Dolayısıyla 1920'li ve 1930'lu yıllarda genç cumhuriyetin kalkınma meselesini bu kadar açık ve net olarak eğitime ilişkilendirilmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün de buradaki vurguyu net olarak yapması çok önemli ve şüphesiz çok değerli. Gençliğe yapılan vurguda Atatürk'ün düşüncesinde bence 2. sebep siyasal alanı ilgilendiren bir sebep ve daha özeldir cumhuriyeti ilgilendiren bir sebep. Biliyoruz ki bu konuda Mustafa Kemal Atatürk kendi çevresiyle de zaman zaman fikir ayrılıklarına düşmüştür ve sanıyorum bunun da etkisiyle cumhuriyet değerlerinden ve cumhuriyetin geleceğinden ne zaman bahsetse her zaman vurguyu bir şekilde gençliğe yapmıştır. Atatürk'ün düşüncesinde ve genç cumhuriyetin temel felsefesinde gençliğe yapılan vurgunun 2. önemli sebebinin bu olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla hem iktisadi bir perspektiften bir kalkınma perspektifinden hem de cumhuriyete referansla siyasal perspektiften gençlik vurgusunun çok anlamlı ve önemli olduğunu düşünüyorum. Peki, buradan hareketle biz bu perspektiften bugüne baktığımızda neler söyleyebiliriz? Özellikle eğitimciler olarak bu sorunun ben çok önemli olduğunu düşünüyorum yani 19 Mayıs'ı tanımlayan bu ışığın, bu perspektifin bugünkü toplantının ana teması olarak bu ışıkla bugüne baktığımızda neler görüyoruz? Şöyle düşünüyorum öncelikli olarak eğitim meselesinin hâlâ Türkiye'nin çok temel, birincil meselelerinden bir tanesi olduğunu düşünüyorum. Bunu söylerken şimdiye kadar bu konuda iyi işler, iyi projeler yapılmadı demek değil elbette kastım bilakis hem cumhuriyet döneminde hatta Osmanlı döneminde, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde bu konuda çok yenilikçi projeler var ki bizim vakfımız Fevziye Mektepleri Vakfı bunun önemli bir örneğidir keza köy enstitüleri etraflarında dönen tüm tartışmalara rağmen bence çok önemli bir örnek olarak, yenilikçi bir model olarak gösterilebilir. Ama diğer taraftan bir önceki yüzyılın endüstriyel toplumun özelliklerine uyum

sağlamış bir model içerisinde biz bugün eğitimciler olarak bu dönüşümü yapmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla bu paradigma değişimine bugün daha fazla kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum. Eğer buradaki temel konu gençlik ise bugünün öğrencilerini bugünün dünyasına hazırlamaksa bu perspektife eğitim perspektifindeki paradigma değişimine daha fazla kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum. Eğitim modelleri açısından araştırma, eğitimin modellerin klasik modeller açısından bu birbirinden farklı modelinin belki daha farklı bir yapı da okulun, üniversitenin, tüm paydaşların bir araya geldiği bir platform perspektifinden belki yapılanmasının bugünün dünyasında bu öğrencilerimizi yetiştirirken daha faydalı olabileceğine inanıyorum. Esas itibarıyla bu paradigmasal dönüşümlere bizim bu konuda kafa yormamızın eğitimciler olarak bugünkü gençlere karşı bir sorumluluğumuz olduğuna inanıyorum, bu konuları daha fazla konuşmanın, daha fazla gündeme getirmenin ve son olarak Değerli Katılımcılar, özellikle Türkiye için, Türkiye'deki gençler için gençlerimizin hayallerinin bu ülkede gerçekleştirebileceklerine inandıkları bir sosyal ortamı onlara sağlamamız gerektiğini düşünüyorum. Bunun yine gençliği düşündüğümde Türkiye açısından çok önemli bir konu olarak karşımızda durduğuna inanıyorum. Elbette ki her insan hayatını kendi niteliklerine referansla istediği yerde yaşamakta özgürdür. Aslında eğitimin de bir anlamda kazandırması gereken budur aslında insana. Hayattaki opsiyonlarını arttırmak, imkânlarını arttırmak, olabileceklerini, yapabileceklerini arttırmak fakat diğer taraftan konuya biraz daha bütünsel bir perspektiften baktığımda kullanılan tabirle belki bir memleket meselesi perspektifinden baktığımda bu gençlerin fikirlerini, hayatlarını, heyecanlarını bu ülkede gerçekleştirebilecekleri imkânların, şartların, koşulların sağlanmasında biz eğitimciler olarak neler yapabiliriz? Bu konuyu daha fazla konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu kısa konuşmada belki soruları tespit ederek bitirmek istiyorum ve herkesin tekrardan bayramını sevgiyle, saygıyla kutluyorum. Teşekkür ederim.

Ezgi Erel: Sayın Dekanımıza değerli paylaşımları için teşekkür ediyoruz. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanımız Profesör Doktor Sayın Onur Kaya Hoca'mızın konuşmaları için sözü kendilerine bırakıyorum. Buyurunuz Sayın Hocam.

Onur Kaya: Çok teşekkür ederim. Üniversitemizin Değerli İdarecileri, Değerli Çalışma Arkadaşlarım ve Sevgili Öğrencilerimiz, Hepinizin 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramını en içten dileklerle kutlayarak başlamak istiyorum. Bu konuşma daveti, planlama yapıldığı sırada bu haftanın başında bir teknik konferanstaydım ben. İster istemez bugünkü konuşmam birazcık daha kafam oralarda olduğu için teknik konulardan esinlenmiş, etkilenmiş bir konuşma olacak. Aksi olması da pek mümkün değil çünkü içinde bulunduğumuz süreçte dünyada geleceğe doğru atacağımız adımın yaratıcıları bilim adamları, mühendisler, mimarlar elbette ki olacak. Teknolojinin içerisinde sürekli olarak evrildiğimiz yaşam tarzımızın değiştiği zamanlardan, günlerden geçiyoruz. Bizim öğrencilerimizin yetiştireceğimiz öğrencilerin bunda çok büyük payı olacak. Aynen cumhuriyetin kurulduğu yıllarda olduğu gibi 1923'te kurulan Cumhuriyet'in daha 1. yılında bildiğiniz gibi Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı ilk işlerden biri bu Tevhid-i Tedrisat Kanunu kapsamında birtakım öğrencilerin yurtdışına göndermek, meşhur sözünü hepimiz biliyoruz. Sizi bir kıvılcım olarak gönderiyorum, alevler olarak geri dönmelisiniz, diyor. Aslında bazı kaynaklarda da volkan olarak geri dönmelisiniz, diyor. Hangisi doğru belki Sayın Rektörüm doğrusunu bize söyler daha sonra. Burada giden çok önemli bazı hususlar var. Burada giden ekiple yapılan daha sonrasında söyleşilerde görüyoruz ki o dönemde Türk lirasının değeri Alman markına göre 6.5 kat zannediyorum daha değerliymiş. 96 lira yolluk verilmiş giden öğrencilere 650 mark civarında bir karşılığı varmış ve bu ortalama Alman bir öğrencinin aldığından 4 misli kadar bir yollukmuş. Bu sayede giden bu üstün beyinler orada toplumun içerisine karışabilmiş, onların kültürüne vakıf olabilmış herhangi bir zorluk yaşamamışlar. Yani burada şeyi görüyoruz Mustafa Kemal Atatürk aslında daha Cumhuriyet'in 1. yılında bu şeyleri planlamaları yapıp hayata geçirmiş

olmasının aslında bunun ne kadar evveliyatı olduğunu 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarken, Kurtuluş Savaşı'nı başlatırken sadece askeri bir harekâtı değil o sırada kafasında belki onlarca yıl sonraki planlamaları da yapmış olarak bir reform hareketini başlattığını bence açıkça görüyoruz. Böyle gelişmeler cumhuriyet kurulduktan sonra bir sene de düşünülüp de yapılacak şeyler değil bir ömrün, birikimin ve hayallerin olduğunu düşünüyorum arkasında. Bu şimdi birazcık günümüzle bugün biraz kıyaslamaya çalışacağım ben orada olanları. Cumhuriyet döneminde olan başka gelişmeleri, birkaç anekdotu sizinle paylaşmak istiyorum. Konuşmamın sonuna doğru birazcık belki karanlıklaşacak konuşmamı umarım tekrar aydınlatarak bitirmeye çalışacağım sonunda. Bu Safranbolu'daki konferansta içinde bulunduğum bir vakfın İlkyar Vakfının bir tanıtım sunumu oldu. Bazılarınız biliyordur hatta katılım gösteren, destek sağlayanlar da vardır eminim. İlkokullarda özellikle Anadolu'da ortaokullarda gençleri avantajlı olmayan gençleri eğitmeye, eğitimlerine destek olmaya yönelik bir sivil toplum örgütü. Bu yapılan tanıtımda söyleşi de benim zaten daha önceden bildiğim, biraz okuduğum çok önemli bir kişiye atıfta bulununca ben bunu sizinle paylaşmak istedim. Tekrar hatırladım Hüseyin Yılmaz Hoca'yı bilmem duydunuz mu? Çok ünlü bir Türk fizikçi, MIT' de bir profesör yaklaşık on yıl önce aramızdan ayrıldı. Hüseyin Hoca'nın hikâyesi gerçekten çok ilginç yani bu gençlerin nasıl potansiyel sahibi olduğunu, bilimin aslında nasıl gençlerin içinde olduğunu, mevcut olduğunu, çıkarılmayı beklediğini gösteren bir hikâye. Hüseyin Hoca, bir çoban 12 yaşına kadar okuma yazma bilmiyor. Annesi, babası vefat etmiş bir akrabası tarafından bakılıyor. Daha sonra parlak bir çocuk olduğu keşfedilince önce işte ilkokulu bitiriyor bayağı da uzun bir süre de bitiriyor anladığım kadarıyla daha sonra da Denizli Lisesine gönderiliyor. Liseden sonra çok parlak olduğunu fark ediyorlar Hüseyin Hoca'nın ve İstanbul Teknik Üniversitesine adım atıyor. İstanbul Teknik Üniversitesinde işte relativite, görelilik kuramıyla ilgili yerçekimi kanunuyla ilgili mevcut teorilerde yanlışlar olduğunu iddia ediyor. Düşünün 12 yaşında okuma yazmaya başlamış birinden bahsediyoruz ve şeyleri o sırada İstanbul Teknik Üniversitesindeki hocaları Hüseyin Hoca'nın bu önermelerini değerlendirecek yetkinlikte olmadıkları için bunu MIT' deki profesörlere yazarak mektupla soruyorlar. Sonuç olarak Hüseyin Yılmaz oraya davet ediliyor bir doktora öğrencisi olarak ve hikâyesi çok anlatılan bir kişidir. Bir kısmı mit belki biraz abartılar da var içerisinde hangilerinin doğru olduğu kesin doğrulanamıyor. 3 ayda doktora tezini bitirdiği konusunu sorusunu çözdüğü ve 2 yıl beklemek durumunda kaldığı, kurallar gereği söylenir sonrasında çok daha etkileyici çalışmalara imza atmış. Bugün Siri olarak bildiğimiz ses tanıma sisteminin ilk versiyonları denilebilecek ses tanıma sistemleri üzerinde çalışmış analog sistemleri üzerinde. İnanılmaz bir hikâye bir sürü Türk öğrenciyi elbette yetiştiriyor. Bizim günümüzde Hüseyin Yılmazlar yetiştirecek ortamı ülkemizde tekrar sağlamamız lazım. Şu anda içinde bulunduğumuz süreçte o cumhuriyetin ilk yıllarında öğrencilerimize sağlanan destekler, imkânlar ne yazık ki aynı seviyede değil yani 100 yıl önce Atatürk'ün sağladığı imkânlarla şu anda öğrencilerimiz erişemiyorlar. Bizim öğrencilerimize de çok iş düşüyor. Yani bugün toplantının katılımcılarına bakıyorum katılan öğrencilerimize çok teşekkür ediyorum ama daha fazlasına ihtiyacımız var, bizlere daha çok katılmalarına ihtiyacımız var. Bu onların günü biliyorsunuz millet olarak bizim yani genel olarak bu yeni jenerasyonun da hedefe çabuk ulaşma, kısa yoldan sonuca ulaşma kâr etme gibi bir dürtümüz bir nebze var. Bununla ilgili yine teknik bir örnek vereceğim. Uzun mesafe haberleşme için LoRa diye bir teknoloji kullanılıyor nesnelere interneti için. Öyle bir teknoloji ki bu 2021'in sonunda çok düşük enerji kullanarak yani aslında bizim evimizdeki modemlerden daha düşük enerji kullanarak aya bir sinyal gönderip aydan sektirip bunu alabildiği haberleşme mühendisleri. Şu anda İstanbul dünya üzerinde bu LoRa gatewaylerin nodlarının sayıları anlamında sıralandığında 11. sırada olan şehir. Bu çok büyük bir rakam çünkü şeye baktığınız zaman Avrupa'da, Hollanda'da, İsviçre'de bütün ülke kapsıyor bunlarla yani operatörler tarafından aslında bu kapsıyor. Türkiye'de tamamen son kullanıcıların elinde olan bir şey ve işin ilginç şudur bu LoRa nodlarının düğümlerinin bu kadar yaygın olmasının sebebi Helium diye bir coin miningde kullanılıyor yani bir

versiyon kripto coins versiyonunda kullanılıyor olması. Sonuç olarak biz öğrencilerimizden çok şey bekliyoruz. Onları tekrar belki bilim yoluna daha etkin bir şekilde bizim yönlendirmemiz gerekiyor. Devletimizin kesinlikle onlara çok daha iyi imkânlar sağlamaları gerekiyor ve en önemli önümüzdeki risk bu beyin göçünü şu anda korkunç bir seviyeye gelmiş olan beyin göçünü tersine çevirmemiz gerekiyor. Sayın Mütevelli Heyeti Başkanımızın ve Serhat Hoca'mın da mezun olduğu İstanbul Erkek Lisesinin mezunlarının 160 küsur mezununun 110 tanesi geçen yıl doğrudan üniversiteye yurtdışına gitti. Bu bizim geleceğimiz için biraz tehlike çanları çalıyor. Biz öğrencilerimizi lisans seviyesinde gideceklerse de geri dönmek ve ülkemize katkı sağlamak üzere motive etmeliyiz ve devlet seviyesinde de bütün girişimleri bu yönde yapmalıyız diye düşünüyorum. Hepinize saygılar sunuyorum ve tekrar Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramınızı kutluyorum. Ulu Önder Atatürk'ü saygıyla, minnetle anıyorum.

Ezgi Erel: Sayın Dekanımıza teşekkür ediyoruz. Sırada Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dekanımız Profesör Doktor Sayın Özgen Osman Demirbaş Hoca'mızın konuşmaları var. Buyurunuz Sayın Hocam.

Özgen Osman Demirbaş: Çok teşekkür ediyorum. Ben konuşmalarına da görsel anlamda da katkı sağlayacağını umduğum birkaç görsel derlemiştım. Mümkün mü ekranı paylaşmak Ezgi Hanım?

Ezgi Erel: Tabii ki Hocam, paylaşabilirsiniz,

Özgen Osman Demirbaş: Tamam, Evet, Sayın Mütevelli Heyeti Başkanım, Mütevelli Heyetimizin Değerli Üyeleri, Sayın Rektörüm ve Sayın Müdürüm, Öncelikle ben de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramımızı kutlayarak başlamak istiyorum ve nice güzel 19 Mayıs Bayramlarını hep birlikte kutlayabilmeyi umuyorum. Ben de konuya biraz daha farklı bakacağım daha kendi perspektifimden ele alacağım biraz da aslında bugünkü oturumumuzun ana temasını belirleyen 19 Mayıs'ın Işığı üzerinden gitmek istiyorum. (Şöyle yapayım evet şöyle güzel oldu.) Bu özel günde ve bu özel toplantıda karşınızda olmak büyük bir onur benden önce söz alan diğer dekan hocalarım gibi ben de konuya kendi alanımın üzerinden ve kendi fakültem özelinde yaklaşıma çalışacağım. Ama önce günün ve toplantının ana teması olan demin de söylediğim gibi 19 Mayıs'ın Işığın bakmak üzerinden ışık kavramına çok kısa değinmek istiyorum. Özellikle bizim üniversitemizin isminin de Işık olduğunu düşünürsek bunun hoş bir açılış olacağını düşünüyorum. Elbette ışığın fiziksel tanımı üzerinde durmayacağım daha çok metaforik anlamları üzerinden bir giriş yapmak niyetindeyim. Işık, görebilmenin temeli, ışık aydınlatır, aydınlık ise görmeyi sağlar. Görmek, öğrenmenin ve bilmenin ilk adımdır. Görmediğimiz bir şeyi öğrenmemiz mümkün değildir dolayısıyla ışık bilginin de yoludur. Bu kısa açıklama bile vakfımızın ve üniversitemizin isimlerinin ne kadar anlamlı olduğunu gösteriyor bize. Konumuza geri dönecek olursam bu metaforik yaklaşımda aydınlanma kavramının da önemi kendi kendine ortaya çıkıyor. Gerek felsefe de gerek inanç sistemlerin de gerekse anlatı da ışık ve aydınlanma bilgiye yönelme, medeniyet ile paralel anlamlar içeriyor. Özellikle anlatı da bu zıtlık, iyilik ve kötülüğün simgeselliği anlamını alıyor. Yani günlük hayatımızda aslında sıklıkla kullandığımız bir retorik ışığın soyut anlamıyla kullanımı. Yolunuz ışıkla aydınlansın, nura yönelelim, onun bilgisinden feyiz alalım ya da tersi karanlık tarafta olmayalım gibi. İşte 19 Mayıs ve 19 Mayıs'ın Işığı böyle bir ışık bence. Neredeyse mutlak karanlıklarda kalmış bir toplum ve bitmiş bir devlet, genç bir komutanın büyük bir risk ve inisiyatifi ile 16 Mayıs'ta İstanbul'dan Samsun'a yelken açmasıyla birlikte ilk ümit ışığını, ilk kıvılcımları gösteriyor. Samsun'a çıkış ve Milli Mücadele'nin başlamasıyla Anadolu'daki ışığın yakılması olarak anlatılabilir. Zaten bu mücadeleyi ve sonrasını hepimiz çok iyi biliyoruz. O nedenle tarihi detaylara girmek yerine yakılan bu ışığın, Anadolu'da yakılan bu ışığın yeni medeniyet

arayışında sanat, tasarım ve mimarlık alanlarındaki bir dizi önemli açılımdan bahsederek konuşmama devam etmek istiyorum. Atatürk diyor ki; “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” İşte bu sözü bile Mustafa Kemal Atatürk’ün sanata verdiği önemi göstermeye yetiyor. Atatürk’e göre sanat uygarlığın doruğa ulaşmak için gerekli olan merdiveni. Bu merdivene çıkmadan uygarlık yolunda ilerlemek mümkün değil! Henüz daha cumhuriyet kurulmamışken medeniyet yolundaki ilk ışığın yakılması olarak biraz önce nitelendirdiğim 19 Mayıs ile başlayan zorlu Milli Mücadele ve savaş yıllarında da dahi Gazi Mustafa Kemal Atatürk aklında yeni kurulacak ve medeniyet yolunda rotasını belirleyecek yeni devletin sanata yönelimiyle ilişkin birçok fikir oluşturmaya başlıyor. Savaşın içinde dahi bu konu da notlar alıyor, kitaplar okuyor. Çünkü sanat olmadan bir milletin medeniyet yolundaki yürüyüşünün eksik kalacağını çok iyi biliyor Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve bu konuda şöyle diyor; “Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa tam bir hayata malik olamaz. Böyle bir millet bir ayağı topal, bir kolu çolak, sakat ve alil bir kimse gibidir.” İşte bu ilke doğrultusunda henüz daha Milli Mücadele’nin en başından itibaren sanat ve sanatçı yetiştirme üzerine derin düşüncelere dalıyor, çok kapsamlı planlamalar yapıyor. Atatürk’ün görüşüne göre güzel sanatlarda başarılı olmak hedeflenen tüm inkılâplarda başarıya ulaşmanın birinci adımı. Hatta diyor ki; inkılâplarda başarılı olmak için sanatı benimsemiş bir toplum yaratmamız gerek. Ona göre güzel sanatlarda başarılı olamayan milletler ne yazık ki uygarlık yolunda mutlak suretle eksik kalacak. Kendi tabiriyle medeniyet alanında yüksek insanlık sıfatıyla yer almaktan sonsuza dek mahrum kalacak. İşte bu nedenle Atatürk daha Samsun’a ilk adımını attığı andan itibaren yurt çapında sanat öğreten, sanatı sevdiren kurumlar kurma fikrini aklına koyuyor. Atatürk, sadece bir asker değil, Atatürk sadece bir devlet adamı da değil aynı zamanda bu vatanın gördüğü en önemli entelektüellerden biri hatta bu dünyanın gördüğü en önemli entelektüellerden biri. İleri entelektüel görüşü doğrultusunda sanat ve sanatçıyla ilgili söylediği bir söz var ki bence bugün bizim bu toplantıda buluşmamızın ana temasına da çok güzel bir gönderme yapıyor. Diyor ki Mustafa Kemal Atatürk; “Sanatkâr toplumda uzun çaba ve çalışmalardan sonra alınanda ışığı ilk duyan insandır.” Atatürk’e göre fikirler ve inkılâplar ancak ve ancak sanatla yayılabilir. 1923’te şöyle söylüyor; “Sırtınıza giydiğiniz elbise, ayağınıza geçirdiğiniz kunduradan en ufak şeylere kadar sanat sahiplerine muhtaçsınız. Bütün bu ihtiyacınızı temin için paranızı düşmanlara vermemek lazımdır. Kazancınızı heba olmaması için, başkalarına haraçgüzâr olmamak için kendinizden olan sanatkârlara koşacaksınız. Onlara yardım etmek hem borcunuz hem menfaatinizdir. Sanat güzelliğin ifadesidir.” der Atatürk ve bu ifadenin sözle olursa şiir, nağmeyle olursa müzik, resim ile olursa ressamlık, bina ile olursa mimarlık şeklinde olacağı gibi açar tarifi. Mimari açıdan baktığımızda da aslında 19 Mayıs tarihinin yeni cumhuriyet için kent kavramının çağdaş anlamdaki ışığının yakılması olarak da belirleyici bir mihenk taşı olduğunu söylemek yanlış olmayacak. Genç cumhuriyetin yeni başkenti Ankara’nın 40 bin nüfuslu bir Anadolu kasabasından çok kısa sürede medeni bir başkent halini alması da bu vizyon ve planlamanın göstergesidir. Şu anda ekranda gördüğünüz 1937 hatırladığım kadarıyla Ankara’da Ankara’yı bilenler bilirler. Atatürk medeniyetin temellerinin iyi planlanmış, sağlıklı kentler olduğunun bilinciyle yeni cumhuriyet ile birlikte ilk hedef olarak mimarlık eğitiminin de yaygınlaşması için önemli mesajlar vermiş, girişimlerde bulunmuştur ki Onur Hoca biraz önce bu girişimlerden zaten bahsetti. Henüz erken 20. yüzyıl için tanıdık olmayan ama günümüzde belki de tüm alanlarda en çok kullanılan bir kelime olan tasarım kavramı üzerinde de durmak istiyorum. Fakültemizin isminde de yer alan tasarım kavramı aslında Atatürk’ün mevcudiyetiyle ilgili ve bize verdikleriyle ilgili de önemli bir açılım veriyor bize. Her ne kadar o yıllarda bu kavram yaygın bir kavram olmasa da hatta belki hiç mevcut olan bir kavram olmasa da Atatürk’ün eylemselliğine baktığımızda belki de yeni cumhuriyetin ilk büyük tasarım dehası olduğunu söylemek mümkün. Tasarımların günümüzdeki tanımlarını dikkate alarak en öz şekilde bir biçimin, bir nesnenin, bir binanın veya bir fikrin planlanması ve tasavvuru yani zihinde canlandırılması olarak ifade edebiliriz. Elbette her tasarıma değer katan o tasarımın

gerçekleşmesi yani hayata geçmesidir. Atatürk'ün dünyanın kabul ettiği 20. yüzyıla damgasını vuran en büyük lider olduğu bilinen bir gerçek. Bu savın en temel iki nedeni üstün komutanlık becerileri ile ileri siyasal liderlik özellikleri bütünleştirebilmiş olması ve daha da önemlisi neredeyse imkânsız gibi görünen bir savaşı kazanması ve devrimleri gerçekleştirmeyi başarmasıdır. Emekli Tümgeneral Ahmet Yavuz, Başkomutan Emsalsiz Lider kitabında Atatürk'ü birlikte çalıştığı en yetenekli ve donanımlı komutanlardan bile üstün kılan en temel farklılığın tasarım gücü olduğunu vurguluyor. Bu çok enteresan gelmişti bana. Diyor ki Yavuz kitabında; “Diğer subaylar da çok bilgili ve eğitimliydi ancak Atatürk'ü diğerlerinden ayıran en önemli farklılık tasarım gücü ve bu tasarımı hayata geçirebilme iradesiydi. Bahse konu kitapta özellikle dikkat çekilen Atatürk'ün tasarım gücü veya tasarımı bitmiş ve tükenmiş bir imparatorluğun yıkıntılarında yüzyıllarca ümmet ve padişahın kulu olarak yaşamış bir toplumdan bağımsız, laik, demokratik, modern bir Türkiye Cumhuriyeti kurmasıdır. Bu tasarımı hayata geçirmiş olması Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü çağdaşlığın önüne çıkartan ve üstün kılan asıl farklılıktır. Aslında Türkiye Cumhuriyeti projesi bir uygarlık tasarımıdır. Bu yeni fikir sadece ulusal düzeyde değil uluslararası nitelikte özlemi çekilen demokratik toplum düzeni için gerekenleri tutarlı biçimde karşılayacak nitelikte planlanmış ve hayata geçirilmiştir. Atatürk ve beraberindekilerin bu ilkeler ışığında hiç sapmadan hayata geçirdikleri cumhuriyet projesi bir kurtuluş mücadelesiyle iç içe geçmiş ve bütün dünyaya özellikle de esaret içindeki toplumlara örnek olmuş, ışık olmuş bir demokratik toplum ve uygarlık tasarımı değerindedir. Sadece bir asker olarak değil yönettiği Kurtuluş Savaşı ve bir devlet adamı olarak ortaya çıkardığı emsalsiz demokratik toplum mühendisliği de değil Atatürk'ün öğretmen kimliği de bizim için çok önemlidir ve bu kimliği aslında kurulan cumhuriyete çok önemli bir ışık tutmuştur. Bugün çağdaş sanat, tasarım ve mimarlık eğitimimizin belki de en önemli yapıtaşı olan temel bilgisi, dayanağı olan geometri 1936 yılında Atatürk tarafından yazılan Türkçe “Geometri” kitabı ve bu kitaptaki geometri terimlerine dayanmaktadır. İşte 19 Mayıs'ın Işığı birçok alanda olduğu gibi kültür alanında da yolumuzu aydınlatmıştır. Bu ışığın hiç sönmemesini diliyorum ve sözlerimi Büyük Önderin 10. yıl Nutku'nda söylediği şu sözlerle tamamlamak istiyorum. “Türk milletinin yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihi bir vasfı da güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki milletimizin yüksek karakterini yorulmaz çalışkanlığını, fitrî zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıfta ve tedbirle besleyerek inkişaf ettirmek milli ülkümüzdür. Türk milletine çok yaraşan bu ülkü, onu, bütün beşeriyete hakiki huzurun temini yolunda, kendine düşen medeni vazifeyi yapmakta, muvaffak kılacaktır.” 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramınızı kutluyorum. Hepinize saygılarımı sunuyorum, teşekkür ederim.

Ezgi Erel: Sayın Dekanımıza teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmalarını yapmak üzere sözü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürümüz Profesör Doktor Sayın Rabia Karakaya Polat Hoca'mıza bırakıyorum. Buyurunuz Sayın Hocam.

Rabia Karakaya Polat: Merhaba, Ben de herkese öncelikle saygıyla selamlıyorum. Son konuşmacı olmak biraz dezavantajlı yeni bir şey söylemek, yeni bir şeyler eklemek gittikçe zorlaşıyor. Ben de tekrara düşmeden düşüncelerimi aktarmaya çalışacağım. Bu panele davet edildiğimde acaba düşüncelerimi nasıl organize edebilirim diye biraz kafa yordum. Tabii, burada akademik birim yöneticileri olarak davet edildik. Ben de lisansüstü eğitim enstitüsü müdürü olarak buradayım ancak ben aynı zamanda bir siyaset bilimciyim, kendimi bir eğitimci olarak görüyorum ve bir kadın akademisyenim. Dolayısıyla konuşmamda sanırım bu eksene oturuyor daha çok. Evet, 19 Mayıs ulusal kurtuluş mücadelesine giden yolda çok önemli bir adım, bir dönüm noktası. Aslında Mustafa Kemal'in Milli Mücadele'yi başlatmak için Samsun'a ayak bastığı bu tarih onun aynı zamanda doğum günüm dediği bir tarih. Yani sadece bir bağımsızlık mücadelesinin başladığı bir

tarih değil bir liderin kendi kendisini baştan yarattığı bir tarih ve en başta Sayın Rektörümüzün de söylediği gibi bir devrimin de başlangıcı ve bu boyutu bence çok önemli ki benden önceki konuşmacılar da hep buna vurgu yaptılar evet cumhuriyet bir devrim. Bu devrim pek çok yeni kurum ortaya çıkardı. Var olan kurumlar radikal bir şekilde reforme edildi ve bu devrimin en önemli ayaklarından birisi eğitim tabii ki. Çünkü kurulan yeni cumhuriyet ancak onun mensuplarının, gençlerin iyi bir eğitim almasıyla ayakta kalabilirdi. Bu yüzden Atatürk'ün eğitime özel bir önem verdiğini biliyoruz. Hatta verdiği bir röportajda eğer cumhurbaşkanı olmasaydım milli eğitim bakanı olurum, dediği söylenir. Onur Hoca bahsetti bu Tevrid-i Tedrisat Kanunu yine çok önemli bir dönüm noktası ve ondan sonra gelecek reformların da habercisi niteliğinde. Ancak yüksek öğrenim açısından baktığımızda önemli bir tarih 1933 o zamanki bir üniversite reformuyla Darülfünun kapatılıyor yani imparatorluktan kalan önemli bir kurum. En eski kurumlardan biri bir ilk üniversite. Onun yerine Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul Üniversitesi kuruluyor. Bu önemli bir adım. Bir kere bu kanunun kendisi çok enteresan çünkü içinde reform kelimesi geçen tek kanun bildiğim kadarıyla. Darülfünunun kapatılmasına yönelik çeşitli eleştiriler var tabii bu kadar köklü, eski bir kurumun kapatılmasına eleştirel de bakılabilir. Ancak bu kurum toplumun ve devrimin gerisinde kalmıştı. Aynı şekilde yeni kurulan üniversitenin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak kurulmasını da yine günümüz kriterlerinden bakarsak eleştirebiliriz üniversite özerkliği açısından fakat böyle yapıldı. Bu kanunla İstanbul Üniversitesi ve ona bağlı olarak tıp, hukuk, edebiyat, fen gibi birçok fakülte kuruldu ve cumhuriyetin çok ihtiyaç duyduğu hem teknik bilgi üretilmiş oldu hem de kadrolar bu üniversitelerden yetişmeye başladı. O zamanlar bildiğimiz gibi Alman etkisi üniversitelerin kuruluşunda önemliydi. Bu hem Almanya'nın çok güçlü bir üniversite olmasıyla alakalı hem de Almanya'daki faşizmden kaçan çok değerli bilim insanlarının Türkiye'ye gelmesi ve bu üniversitelerin kuruluşunda, gelişiminde oynadıkları rol çok önemliydi. Özgür bir ülke olarak gördükleri Türkiye'ye o zaman sığınmışlardı ve tabii ki yüksek öğretimde evrensel standartları yakalamamız açısından önemli bir dönemdi bu dönem ve bugün çok konuştuğumuz uluslararasılaşma aşlında doğal bir şekilde ortaya çıktı. Daha sonra tabii Ankara'da kurulan Yüksek Ziraat Enstitüsü Dil, Tarih, Coğrafya Fakülteleriyle bu üniversite reformu devam etti. Kültür devriminin de önemli bir ayağını oluşturdu üniversite reformu. Elbette bu üniversiteler gençlerin eğitimi ve cumhuriyetin ihtiyaç duyduğu kadroların yetişmesi için çok önemli. Fakat ben üniversitelerin daha önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum. Atatürk'ün en sevdiğim sözlerinden birisi ki öğretmenlere hitaben söylemiştir. "Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister." Evet, bizde üniversitede akademik olarak belli yetkinlikler vermek istiyoruz öğrencilerimize kariyerlerinde önlerini açacak bilgi ve beceriler kazansınlar istiyoruz, bilimsel bilgi üretilsin istiyoruz ama bunların hepsinin temelinde bu özgürlük var. Bu özgürlüğün olması gerekir. Özgürlüğün olması için de özerklik olması gerekir. Cumhuriyet tarihinde bu konuda çok inişler çıkışlar oldu. Günümüzde de üniversite özerkliği konusunda pekiyi bir yerde olduğumuz söylenemez. Bana göre Atatürk'ün eğitim reformunun önemli bir parçası da eğitimde fırsat eşitliğiydi. Özellikle de bunun toplumsal cinsiyet boyutu. Bu konuda istenen yerden çok uzakta olmamıza rağmen cumhuriyetin önemli başarılarından birisi genç kadınların eğitiminde elde edilen kazanımlardır. Ben yöneticisi olduğum enstitüde durumu merak edip rakamlara baktım. Kadın öğrenci oranımız %54 bunu memnuniyetle gördüm. Çünkü pek çok araştırma gösteriyor ki eğitimde eşitliği ne kadar sağlayabilirsek toplumsal hayatın başka alanlarındaki eşitsizlikleri gidermek için de o kadar mesafe kat edebiliriz. Genç kadınların önünü açma konusunda Işık Kurumlarının çok önemli bir misyonu var. Vakfın tarihinden bahsederken işte karma eğitime geçen ilk kurum olduğunu, kendi yöneticileri, öğretmenleri arasından ilk kadın milletvekillerinin çıktığını gururla anlatıyoruz. Az önce Onur Hoca gençlerin günümüzdeki gençlerin ülkemizdeki önemli bir kısmının geleceğini yurt dışında gördüğünden ve çok sayıda öğrencinin üniversite eğitimi için veya iş bulmak için yurtdışına gittiğinden bahsetti. Elbette daha iyi bir eğitim ve iş koşulları için bunlar

önemlidir öğrencilerin kararında fakat ben özgürlük ihtiyacının da çok önemli olduğunu düşünüyorum ve imparatorluktan cumhuriyete miras kalmış pek çok çalkantılı dönemi tecrübe etmiş çok nadide bir kurumun mensupları olarak bizim büyük bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Atatürk'ün sözleriyle bitirecek olursam; "Cumhuriyet bizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller istiyor ve gençlere vereceğimiz en değerli şey özgürlüktür." 19 Mayıs hepimize kutlu olsun.

Ezgi Erel: Sayın Hoca'mıza çok teşekkür ediyoruz. Değerli katılımcılar törenimiz burada sona eriyor. Coşkuyla kutlayacağımız nice 19 Mayıslar da tekrar buluşmayı diliyor ve katılımlarınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz. Sağlıklı günler dileriz.

***** Video burada sona eriyor. *****